

Bærum Kommune

post@baerum.kommune.no

Arkitema Architects v/Simon Friis Mortensen

sifm@arkitema.com

Referanse: PlanID 17/23777

Bekkestua dato: 09.09.2018

Høringsuttalelse fra Bærum Natur – og Friluftsråd (BNF) vedrørende

Varsel om oppstart av planarbeid og planprogram for ny regional sikkerhetsavdeling på Ila i Marka i Bærum

Oppsummering og konklusjon

Alternativ plassering til Marka er ikke utredet. Dette mener vi er en saksbehandlingsfeil.

Markaloven er tydelig på hvilke typer bygg og anlegg som kan være tillatt innenfor markagrensen. Ny regional sikkerhetsavdeling hører ikke til anlegg som kan tillates, heller ikke ved bruk av unntaksbestemmelser.

Dette forslaget representerer det største angrepet hittil på markagrensen og er langt mer enn en liten justering.

Videre planlegging med plasseringen i Marka må derfor opphøre.

Innledning:

Helse Sør Øst, HSØ, og Oslo Universitetssykehus, OUS, har ansvar for de psykisk syke straffedømte og forvaringsdømte i vår region. OUS bruker nå lokaler ved Dikemark i Asker til dette formålet. OUS vil etablere en psykiatrisk enhet kalt «regional sikkerhetsavdeling», RSA, med 69 plasser i knytning til Ila fengsel og forvaringsanstalt. I tillegg skal tre eller fire fagavdelinger etableres, innen feltene lokal sikkerhetspsykiatri, retts-psykiatri og autisme, og OUS har sterkt gått inn for samlokalisering på Ila med i alt ca. 500 arbeidsplasser. Fotavtrykket i areal for anlegget blir til sammen ca. 7000 m²

OUS har sett på 14 lokaliseringssteder i Asker, Bærum og Oslo, og konkluderer med at to av lokaliseringsstedene, «syd-for Ila»- alternativet, og «nord-for-Ila»-alternativet er alene lokaliseringer de planlegger for i fortsettelsen. Etter dette har det kommet opp et alternativ fra Ullensaker som ikke er vurdert av OUS.

OUS beskriver det som en hastesak og et påtrengende behov med etablering av tjenestene. Et Ila-alternativ (sør eller nord), vil åpenbart ta lang tid å realisere på grunn av at det bryter med Markalovens og Plan og Bygningslovens bestemmelser.

Innledningsvis vil vi uttale at Bærum Natur og friluftsråd erkjenner det viktige samfunnsansvar man har for psykisk syke fanger og kompetansesenter for rettspsykiatri. Men vi mener det ikke har vært en åpen prosess og advarer mot at man fra tungt politisk hold åpner for å legge en stor institusjon innenfor Markagrensen, når fagmyndighetene KLM og FMOA i utgangspunktet går imot dette. Vi kjenner oss absolutt ikke trygge på at alternativer er utredet godt nok, og vi mener at dette er en saksbehandlingsfeil.

Tilknytning til lovverk og administrative avgjørelser

Markaloven ble etablert for å sette noen kjøreregler for markasaker, særlig for å sikre Markas grenser og å sikre Marka mot grensejusteringer som over tid vil uthule Marka.

Markalovens § 1 sier at «formålet med loven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Loven skal sikre Markas grenser, og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner.»

I O. Prp 23 (2008-2009) side 37-38 er dette drøftet, og det sies eksplisitt at natur- og friluftshensyn skal være styrende for praktisering av loven.

Plan og Bygningsloven, PBL, krever en lokalisering av boliger, så vel som næringsbygg i knytning til kollektivtrafikk, for effektiv areal- og transportavvikling. En etablering på Ila er 4 km fra nærmeste T-banestasjon, og ca. 8 km fra nærmeste togstasjon.

En lokalisering på Ila-området vil bryte markagrensen. Det ble i 2017 søkt fylkesmannen i Oslo og Akershus, FMOA, om å starte planarbeid for å realisere OUS sine planer. Det ble avslått, Klima- og Miljødepartementet, KLD, skriver i brev av 11.01.2017 til FMOA: *Departementet vil ikke kunne stadfeste en vedtatt reguleringsplan som ikke er i samsvar med markalovens formål. Gjennomføring av planen vil derfor trolig forutsette at utbyggingsområdet tas ut av Marka gjennom en fremtidig forskriftsendring. **Kommunen ga uttrykk for at den ønsker å gjennomføre en slik planprosess selv om den videre prosessen av denne grunn vil være usikker** (Uthevet av BNF).*

Vi merker oss også at KLD i brev av 14.11.17 til FMOA også skriver:

«Slik Klima- og miljødepartementet forstår markaloven § 7 første ledd nummer 4, åpner den for å etablere offentlig infrastrukturlegg i en snever forstand. Etablering av en sikkerhetsavdeling faller dermed utenfor denne unntaksbestemmelsen. Tillatelse til igangsettelse og senere godkjenning av departementet etter markaloven § 6 kan derfor ikke gis.»

På bakgrunn av uttalelsen fra Klima- og miljødepartementet avslår Fylkesmannen søknaden om igangsetting av reguleringsarbeid i Marka. Vi kjenner ikke til at det er kommet fram andre opplysninger som har betydning for å endre Fylkesmannens konklusjon, selv om Klima- og miljødepartementet, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Bærum kommune og Helse Sør-Øst senere er blitt enige om et alternativt opplegg for å omgå markaloven.

På visse vilkår godkjenner KLD oppstart av planarbeidet, selv om departementet ikke forhånds godkjenner at det blir tillatelse til å bryte Markagrensen. Vi er dypt uroet av at

markalovens og Plan- og bygningslovens bestemmelser ikke følges, og frykter politisk overstyring i denne saken.

Bærum kommunes rolle og forholdet til de folkevalgte

Bærums folkevalgte får nærmest valget mellom et «sør-for-fengselet» - alternativ og et «nord-for-fengselet» alternativ.

Bærum Natur- og friluftsråd vil avvise begge alternativene. Vi vil hevde at dette ikke er tilfredsstillende, og vil ha innsyn i hvorfor FMOA er overprøvd i denne saken. Hvorfor kommunen ønsker denne utviklingen på Ila, kan det være flere grunner til. Vi kan spekulere på om det har med arbeidsplasser å gjøre, - noe Bærum kommune i grunnen har nok av fra før – eller ønske om å se dette området i sammenheng med Fossum-utbyggingene og mulig ytterligere boligbygging og plass til institusjoner.

Natur-, friluftsliv- og kultur-kvaliteter

Det foreslåtte areal for tiltaket er et oppland for en stor befolkning som har dette som et relativt nært friluftslivsområde. Det vil også berøre naturkvaliteter som et spennende ravinlandskap nord for Ankerveien, det biologiske mangfold med spesielt gammelskog, samt de klare friluftslivinteressene med en blåmerket sti som går fra Dælimåsan til Lund. Dette er noe som i sterkeste grad berøres av «nord-for-fengselet» alternativet.

Området er preget av artsrikdom fordi det er i randsonen av Marka, og området sammenfaller med «Akertrinnets moreneavsetning». I dette området er det tidlig dyrket i landet vårt, og vi har dyrkingsspor i området Østernvannsvingen – Lund – Holen. I det «nordre Ila-alternativet» er det spor etter dyrkning av Ihlen - det gårdsbruket som var der før fengselet ble bygd i 1930-årene. Viktige almeforekomster er også truet.

Det er dessuten kulturminner i området, først og fremst de vernede og verneverdige bygninger i fengselsområdet, og ved etableringen av golfbanen ble det funnet spor etter en jernaldergård øst for «sør-for-Ila-området», på golfbanens grunn.

Andre konsekvenser: trafikk og sikkerhet

Trafikale konsekvenser

De trafikale konsekvensene av en utbygging er store, og ca 500 nye arbeidsplasser genererer mye ny trafikk. Det vil fordre oppgradering av tilførselsvei og bygging av sykkelsti, kostbare investeringer! Utbedring av vei samt ny gang-sykkelvei vil kreve bruk av dyrket mark i tillegg til omfattende inngrep i utmark og friområder. Forslaget bryter med, som nevnt tidligere, PBL om lokalisering av bolig så vel som arbeidsplasser nær kollektivknutepunkter. I tillegg vil det måtte bygges ett parkeringshus på området.

I en nylig publisert undersøkelse er det blitt avdekket at heller ikke Bærum bygger boliger som kostnadmessig er et tilbud for bl.a. helsepersonell – noe som fører til at det kan bli lange arbeidsreiser til området.

Sikkerhetsmessige konsekvenser

OUS vil bygge sin virksomhet der sikkerhetsaspektene er ivaretatt. Det kan en forstå, men dette forslaget om regional sikkerhetsavdeling vil etablere en høyrisiko-institusjon rett ved et boligfelt.

Det videre planarbeidet

Klima- og miljødepartementet hadde en rekke krav da de godkjente igangsetting av planarbeidet i januar 2018

BNF har bare følgende merknader til oppfølgingen av disse:

- ***Alternativ plassering utenfor Marka må utredes og vurderes.*** (*Uthevet av BNF*)
Her savner BNF en nærmere begrunnelse for valget av Ila som lokaliseringsområde for ny regional sikkerhetsavdeling. Fortsatt plassering på Dikemark, eller nytt alternativ på Ullensaker og eventuelt andre bør utredes nærmere.
- **De øvrige kulepunktene (kravene)**
Disse skal vurderes og avbøtes. Vi mener disse ikke vil hindre de negative konsekvensene for det som skal tas hensyn til, om utbyggingen gjennomføres.

Støtte til annen uttalelse:

BNF støtter derfor høringsuttalelse fra Ila Borettslag datert 21.8.18 og deres omfattende anke til Sivilombudsmannen datert 31.1.18, der særlig det problematiske i å flytte Markagrensen når alternativer, ikke er vurdert i detaljer.

Konklusjon

Av omtalte grunner avviser Bærum Natur- og Friluftsråd OUS sine planer i Ila-området, under særlig henvisning til praktisering av markaloven, men også at vi er dypt uroet av at det fins en politisk agenda som vi ikke har fått innsyn i. OUS har vurdert 14 lokaliseringer, men det må kreves at lokaliseringer utenfor Marka blir utredet. Spesielt vil vi hevde er det ikke vurdert alternativer i prosessen.

Vi mener ansvarlige myndigheter også bør vurdere «0-alternativ», ved å la virksomheten fortsette på Dikemark i nybygg som tilfredsstillende behandlingsmessige og sikkerhetsmessige aspekter.

Med vennlig hilsen

Bærum Natur- og Friluftsråd

v/Rigmor Arnkværn
leder

Bjørn Kåre Salvesen
Styremedlem

Kopi: Naturvernforbundet i Bærum
Bærum Turlag
Oslo og Omland Friluftsråd

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
Ila Borettslag
Forum for Natur og Friluftsråd